

Беценко Т. П.,

доктор філологічних наук,
професор кафедри української мови

Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка

ФОЛЬКЛОРНІ ДЖЕРЕЛА ПОЕТИЧНОЇ МОВОТВОРЧОСТІ АНДРІЯ МАЛИШКА

Анотація. У статті розглянуто особливості мовної організації поетичних творів А. Малишка. Звернено увагу на фольклорні джерела мови його творів. З'ясовано роль народнописенних універсалій у формуванні оригінальної художньо-образної системи поетичних творів митця.

Ключові слова: мовноестетичний знак національної культури, фольклоризм, мовотворчість, стиль, фольклорно-пісенні універсалії, символ.

Постановка проблеми. Пізнання світу відбувається з допомогою мови: світ як єдине ціле, універсум у результаті творчої роботи людського духу, інтелектуальної діяльності людини «зречевлюється» у словах, у мовних формах. Слово, номінація виступає результатом «творчої діяльності людини, засобом формування об'єктивної думки», а мова як феномен національної самоідентифікації, «як вербалізований вияв ментальності народу, стрижень національної культури відтінює універсальні логічні закони людського пізнання, мислення» [4, с. 335, 333].

Мова є універсальним засобом не тільки спілкування, а й буття народу в цілому «з усіма його ціннісно-змістовими і герменевтично значними ознаками, що формують структуру суб'єктно-суб'єктивної взаємодії» [8, с. 29]. Зберігаючи й передаючи з покоління в покоління досвід людства, мова водночас своєрідно резервує комплекс соціально та історично набутих категорій самопізнання і світорозуміння, систему морально-етичних, естетичних категорій тощо. В результаті формується феномен – мовна картина світу – «мозаїкоподібна польова структура» (В. Жайворонок), складна система різнорівневих одиниць якої слугує засобом позначення реалій духовного і матеріального (абстрактного і конкретного) світу (Всесвіту) як універсуму. Отже, картина світу «ословлено» реалізується у мовній картині світу.

Первинним джерелом, що повною мірою засвідчує національну картину світу, слугує народнописенна мова.

Увага до народнопоетичних засобів у мовотворчості художників слова зумовлена також тим, що уснопоетичні одиниці – не лише стилістичні засоби: їх слід вважати «формою вияву національного світобачення, осмислення й вираження навколишньої дійсності, закоріненими в менталітеті українського етносу, способом пробудження національної самосвідомості» [2, с. 101].

В українській літературі є багато творів, естетично-образна система яких зумовлена тим чи іншим народнописенним джерелом. Чим же пояснити потяг національних митців до використання фольклорно-пісенного матеріалу, потребу у зверненні до народнописенного слова? Очевидно, насамперед тим, що народна пісня «допомагає відчутти організм мови як культурного надбання нації в усій повноті його життя, відчутти його не як статичне явище, а як динамічне, тобто те, що вкладається в зміст поняття «мовна діяльність» [3, с. 123].

Аналіз останніх досліджень. Мовотворчість Андрія Малишка привертала увагу дослідників, зокрема у плані встановлення зв'язку його лінгводіяльності з фольклорно-пісенними джерелами.

До питання про функціонування фольклорних одиниць у творах А. Малишка зверталися І. Білодід («Крилате слово поета», 1962), Л. Коваленко («Народнопоетичне слово у творчості А. Малишка», 1962), С. Єрмоленко («Фольклор і літературна мова», 1987, «Одберу я цвіт мелодій...», 1980), М. Марфіна («Лексема *мати* в поетичних контекстах Андрія Малишка», 2001), Л. Мацько («Мовна особистість А. Малишка як лінгвокультурологічний феномен», 2013), Л. Кравець, А. Вертепна («Народнопоетична метафора в мовотворчості А. Малишка», 2013), Н. Мех («Пісня, що народ заколосила...» (образ пісні в поетичній мові А. Малишка)), 2013) та ін. Праці згаданих учених є суттєвим внеском у розбудову української ідіостилістики, культури мови. Однак нині вимагає докорінного переосмислення чи глибинного осмислення власне природа фольклорно-пісенного слова, що, з погляду філософії мови, постає первинним поетичним узагальненням картини світу етносу взагалі, мовної картини світу зокрема, тобто універсальним мовним знаком, використовуваним для членування цієї картини.

Мета нашого дослідження полягає в тому, щоб не лише з'ясувати вплив народнописенної мовотворчості на виформування ідіосистеми віршових зразків А. Малишка, а й показати потенційні можливості фольклорно-пісенного континууму як універсалізованої мовної дійсності (реальності) – автономної, динамічної, етностереотипізованої, позачасової (необмеженої у часовому та просторовому вимірах щодо використання), що становить суттєве підґрунтя для еволюції поетичного мовомислення національного митця.

Виклад основного матеріалу. Ідіостиль поетичних творів Андрія Малишка відзначається концентрацією різноплосинних фольклорно-пісенних атрибутів, що охоплюють як окремі одиниці лексичного, фразеологічного, синтаксичного рівнів, так і засоби їхньої формальної (композиційної) побудови відповідно до усталених канонів фольклорно-пісенних зразків. Підтвердженням народнописенного впливу на поетикальну систему Малишкових творів уважасмо активізацію в поетичному моделюванні картини світу народнописенних універсалій.

Фольклорний (фольклорно-пісенний стиль), що є окремим різновидом мови, характеризується системою своєрідних мовнообразних засобів. Їх ядро складають народнописенні універсалії – слова та конструкції, що формують фольклорно-пісенний континуум, об'єднуючи фольклоризми в широкому розумінні: фольклорні образи-символи, тропеїстику, стилістичні фігури, способи і прийоми побудови фольклорно-пісенних текстів.

Народнописенні універсалії постають як певні образні узагальнення – образно-асоціативні, багатозарові, почасти

поліфункціональні, полісемантичні, сформовані на основі національно-мовного континууму, національно-мовного досвіду (побутового (практичного)), культурно-естетичного, поетичного (образотвірного). Реалізуються народнописенні універсалії по-різному: як на рівні внутрішньої (змісту), так і на рівні зовнішньої організації (форми), здебільшого на рівнях морфологічному, лексико-фразеологічному, синтаксичному, водночас – на стилістичному (образотвірному).

В авторській поезії народнописенні універсалії – це «переломлені» в індивідуальній поетикальній системі образно-змістові, асоціативно нашаровані (з урахуванням первинного – фольклорного – поетичного досвіду етномовців) «концентрати», тобто комплекси, втілені у відповідну мовну форму, співвіднесені з певним мовним рівнем (рівнями). Такі комплекси ускладнені, наповнені своєрідним енергетичним змістом. Для народнописенних (фольклорно-пісенних) універсалій характерними є:

- повторюваність у текстах (жанрових зразках);
- усталеність семантики;
- відносна сталість компонентного складу;
- певні (відносно усталені, традиційні) образно-асоціативні зв'язки (способи образного кодування дійсності).

При цьому поняття усталеності (тобто традиційності, кано́нічності) аж ніяк не передбачає обмеженість думки, вираженої за допомогою народнописенних мислформ. Поняття *народнописенна універсалія* корелює з такими поняттями, як *образ, художній образ, образ-символ, фольклорно-пісенний знак-символ, мовно-культурний знак-символ, мовноестетичний знак національної культури, лінгвокультура* та ін.

Належачи до поняттєвих категорій фольклорного континууму, що сам по собі становить художньо-образну дійсність, відшліфовану колективним досвідом на основі осмислення сутності національного буття, народнописенні універсалії виступають тими образно-змістовими реаліями, що формують фольклорно-пісенну лінгвальну дійсність, ідентифікують її, диференціюють, максимально абстрагують і своєрідно уніфікують, маркують. У результаті фольклор набуває статусу окремої художньо-образної системи, що існує на основі вироблених нормативних правил: внутрішніх і зовнішніх законів текстотворення.

Народнописенні універсалії стали базою для формування поетичних універсалій, що є ширшим поняттям. Поетичні універсалії охоплюють як фольклорно-пісенний (колективний), так і власне поетичний (індивідуальний у своїй сукупності) досвід художньо-образного віршового мовотворення. Крім того, поетична система як динамічна царина інтелектуальної мовотворчості характеризується здатністю формувати власне поетичні універсалії. Такими поетичними універсаліями у віршовій макросистемі є, скажімо, *чорнобривці, нечуй-вітер, кропива, троянда, ромен, півонія, чебрець, жайворонок, лелека, райдуга, блискавиця*. У будь-якому разі мовнообразна поетикальна система художнього слова становить поєднання народнописенних та поетичних універсалій.

Поетична мовотворчість Андрія Малишка не є явищем простим, прямолінійним, яким може видатися при поверховому ознайомленні з його доробком. Ідіолект письменника відзначається інтелектуальністю, абстрагованістю, водночас доступністю сприйняття та осмислення. Для мовостилі художника слова характерною є увага до способу слововираження та оформлення думки, що здійснюється на основі поєднання індивідуально-авторського та загальнолюдського, загальнона-

ціонального сприйняття дійсності, підґрунтям же слугує народнопоетична творчість як джерело формування художнього світобачення. Ось як, наприклад, обігрує митець народнописенну універсалію *ясний сокіл* (*ясним соколом літати* тощо):

Нас малих доглянула, зростила,
Зір дала – осліпленим колісь,
Силу – серцю, соколині крила,
Щоб навіки в небо піднялись.
Ми знялися гордо: крилато,
Бачим світ і небо молоде.
Той, кого навчила ти літати,
З піднебесся зроду не впаде («Батьківщині») [7, с. 19].

Митець творчо видозмінює народнописенну універсалію і поєднує її з поетичними універсаліями *соколині крила, зростити крила, піднятися в небо, навчити літати*.

Улюбленими у поетичному континуумі А. Малишка є універсалії для фольклору образи *зорі, явора, саду, роси, хліба, колоса, поля, ниви, ранку, вечора, пісні, солов'я, рідного краю (Батьківщини), рідної землі, матері, Дніпра, Дунаю*. Ключовими (наскрізними для мовотворчості поета) розглядаємо мовнообразні етнознаки *вітер, доля, щастя, пісня, дума, дорога, криниця, степ, мак, вода*. Обтяженість ідеологічними настановами тогочасної доби, хоч і позначилася на ідіолекті митця, не змогла повністю знищити стрижневе для української ментальності поняття *волі (свободи)*, що теж має місце у поетичному континуумі поета. Зрештою саме Андрію Малишку належить потужна динамізація фольклорно-пісенної доміанти *рушник* тощо.

Фольклорно-пісенні універсалії, використовувані у мовотворчості митця, здебільшого репрезентовані словесно-образними одиницями, що позначають фауну і флору, астрономічний світ, антропоконтинуум, темпоральну та локативну дійсність.

Традиційні для народної творчості поетичні доміанти, що називають астрономічні поняття, представлені номенами *зоря (зірка), місяць, сонце*. Але найтісніший зв'язок із фольклорно-пісенним континуумом засвідчує образ-символ *зорі*.

Народнопоетична універсалія *зоря (зірка)* є однією з найулюбленіших у мовотворчості митця. Як і в народній поезії, *зірка* – атрибут вечора. Тому *зоря (зірка)* у поетичному світодійстві А. Малишка – *вечорова*: «Десь піду я спокійно між люди, Поклонюся вечірній зорі» [7, с. 68], «А сьогодні – виїду в самий вечір, В розцвіт вечорової зорі» [6, I, с. 30].

Зоря (зірка) у творчій уяві поета часто означається прикметниками *полум'яна* чи *світанкова*.

Відповідно до фольклорно-пісенних традицій, *зоря* у мовотворчості митця зберігає асоціативний зв'язок із поняттями *дівчина, кохання, зустріч під зорями* тощо. Однак А. Малишко значно розширює поетичний «обсяг» фольклорно-пісенної універсалії *зоря*. У мовотворчості митця означений атрибут української картини світу набуває глибшого змісту: він співвідноситься з поняттями *Україна, Батьківщина, рідна земля*:

Весела хмаро, вдалині
Промчиш і не повернеш знову,
То розкажи хоч ти мені –
Чи бачиш зірку вечорову
На Україні? [6, I, с. 86].

Зорі Батьківщини – це *київські зорі*: «І світяться балканські зорі, Мов київські зорі мої» [6, I, с. 191] – у такий спосіб А. Малишко своєрідно «конкретизує» поетичне осмислення поняття *зоря* як символу української землі.

Народнопісенний універсальний образ *зорі* також слугує позначенням найвищої мети: «І я скажу: ходімо вище й вище, До крайніх зір, до глибочизни рік» [7, с. 33].

У поетичному континуумі склалася традиція з допомогою домінанти *зоря (зорі)* асоціювати чисті, високі людські почуття (любов і вірність), що автентичні паралелі у фольклорі *дівчина – зоря*. Очевидно, ці архетипні уявлення активізував митець, опосередковано вказуючи на зв'язок означених понять:

Назбираю за долиною
Теплих зір полум'яних,
Де з червоною калиною
Ходить вечір, як жених.
Перейду яри опадисті
По землі, як по саду,
Поміж гнівом в серці й радістю
Місце зорям тим знайду.

.....
Посаджу їх попідвіконню;
За черешневі мости.
З тої теплоти великої
Білими яблуками рости.
Дарувати буду дівчині,
Щирим друзям без жалю,
У слова нові, невивчені
Світлий промінь переллю [7, с. 43]

Саме на таке сприйняття універсального мовно-естетичного знака *зоря* вказує контекст, у якому взаємодіють образи *червоної калини* (символ кохання, дівочої вроди), *черешневого мосту* (мабуть, аналогічно до народнопісенного образу *калінового міст*, що асоціюється з коханням), *саду* (у фольклорно-пісенних зразках – місце зустрічі закоханих) і *дівчини*.

У світосприйнятті А. Малишка народнопісенний образ-символ *зорі* сягає поняття *пам'ять* (духовна пам'ять нації, пам'ять народу), зокрема, у поезії «Вікові зелені кручі»: «І живуть глибини слова Думою одною, Зоре ж моя світанкова, Палай наді мною!» [7, с. 39]. Таке авторське слововживання слугує доказом семантичної розбудови народнопісенної універсалії, що вже набуває статусу поетичної універсалії.

Для мовомислення А. Малишка характерне подальше поглиблення художньо-образного сприйняття та поетичної репрезентації фольклорно-пісенної універсалії *зоря*, що виражається в уособленні означеної реалії – наданні їй рис та властивостей людської істоти:

Он зоря вечорова до мене шепоче барвиста:
– Що ти став, як німий, надвляйся на землю свою [7, с. 82];
Дивляться зорі з неба, немов замучених очі [7, с. 86].

Як і у фольклорі, що відображає народне світосприйняття (і діяльність людини у світобудові), у поезії А. Малишка дія відбувається на *зорі*: «На зорі кують ковалі» [7, с. 65]. Народну традицію позначення часу, що її використовує автор, фіксує формульна сполука *вечірня зоря*: «Забринять до вечірних зір» [7, с. 190].

Від лексеми *зоря* утворено дієслово *зоріти*. У тлумачно-му словнику сучасної української мови *зоріти* означає «сіяти, випромінювати або відбивати світло; світити», «перен. сіяти, світитися (про очі)» [1, с. 383]: «Мати моя полотна наткала. ... Сіла, всміхнулась, зорить на мене» [7, с. 258].

Лексема *зоря* послугувала основою для творення індивідуально-авторських неологізмів *зореносиця* (на позначення Батьківщини): *земле, зореносице моя!* [7, с. 19], *зоряно-рясний*:

Отак би жити синім квітнем / Під небом зоряно-рясним, / На око – зовсім непомітним, / На слово – дивно голосним [7, с. 62].

У пейзажних замальовках, у героїко-патріотичних віршах, у філософській поезії – скрізь актуалізований образ *зорі*. Ця обставина дає підстави кваліфікувати означений образ-символ як мовно-естетичну домінанту Малишкових творів.

Фольклорно-пісенні структури з просторовою семантикою, що репрезентують у мовнообразному обрамленні національний локус (національний континуум, національну картину світу), у віршовій мові А. Малишка представлені номенами *гай, діброва, ліс, сад, поле, нива, лан, луг, долина, степ, край, земля, дорога, стежка, стежина, путь, шлях, озеро, ріка, море, гора* (народнопісенні універсалії, що вказують на макропростір), *подвір'я, двір, хата, поріг, ворота* (народнопісенні універсалії, що вказують на мікропростір). Такі універсалії слугують образно-асоціативним позначенням місця, де відбуваються описувані події. Як правило, вони реалізуються приєднаннями іменниковими структурами: *у гаю* [7, с. 24], *на синім морі* [7, с. 27], *при шумній діброві* [7, с. 33], *в лузі* [7, с. 33, 54, 63], *серед луку* [7, с. 36], *в дорозі* [7, с. 33], *при зеленому лісі* [7, с. 37], *в зеленому саду* [7, с. 40], *по саду* [7, с. 43], *за долиною* [7, с. 43], *в долині* [7, с. 58], *лугами* [7, с. 43], *в темному лузі* [7, с. 50, 263], *у полях* [7, с. 52], *в далекому полі* [7, с. 58], *у ступу* [7, с. 56], *в полі* [7, с. 64], *в ліс* [7, с. 59], *долинами далекими* [7, с. 59], *за горою* [7, с. 64], *у дубовій діброві* [7, с. 70], *в нашій краю* [7, с. 263], *в далекий степ* [7, с. 261] та ін. (позначення макропростору); *на поріг* [7, с. 40], *в хаті* [7, с. 40], *із хати* [7, с. 56], *біля двора* [7, с. 52], *біля хати* [7, с. 264], *біля воріт* [7, с. 263] (позначення мікропростору).

Зазвичай у мовнообразному світоглядному континуумі означені народнопісенні універсалії формують поняття України, Батьківщини, рідної землі, української дійсності.

Хоч А. Малишко і був обтяжений ідеологічними настановами тоталітарної доби, проте дух народної пам'яті – історичної пам'яті нації – все ж не полишив його. Тому український простір художник сприймав із позиції національного митця, про що свідчать насамперед фольклорно-пісенні образи *високі могили, великий курган*, а також *степи, долини, поля*, які взаємодіють з іншими одиницями контексту, що відзначаються потужним національно-мовним (народнопісенним) характером – формульними сполуками: *клепочуть орли, козацька слава*, лексемами *Берестечко, дума, кості, народний* та ін.

В степах і долинах по білих росах
Високі могили в тривожному сні
По білих росах клепочуть далекі орли.

.....
В полях Берестечка поховано прадідів кості,
І гомін козацької слави вкриває великий курган,
І дума народна пливе понад ними в туман [6, II, с. 240-241]
Значущим, наскрізним для творчості А. Малишка є просторовий образ *землі (рідної землі, чорної землі та ін.)*.

Семантичний обсяг народнопісенної універсалії *земля* засвідчує широкий спектр позначуваних реалій як духовного, так і фізичного світів. Події відбуваються на землі – визначеному просторі, що співвіднесений із поняттями Україна, Батьківщина, рідний отчий край, отчий дім: «Найсвятіше слово наше – мати, Рідне земле, правда і любов!» [7, с. 19], «Як нема й не буде краю Тихому Дунаю, Так нема моему літу Зроду перекувіту. Бо земля живучим соком Серце оросила <...>» [7, с. 39], «І якщо пісня вийде в люди, То плем'я серця не згашу, – Впаду землі на теплі груди, Нової сили попрошу» [7, с. 49].

Митець чітко й об'ємно репрезентував поетичне уявлення про простір як один із вимірів буттєвості, представив його у характерних деталях для українського локусу. Відтак український пейзаж у поетичному тексті постає надто узагальнено; у ньому максимально сконцентровано реалії української дійсності. Як найліпше цьому сприяють народнопісенні доміанти, традиційні для національної культури, за якими впізнається, вгадується, вимальовується саме український континуум: «Пшениці над нами стоголосі, І синіють ріки на зорі» [7, с. 20], «Стоять озера світлої краси, Сади в росі земним багатством повні. Гарячий місяць сяє на підповні» [7, с. 35]. У наведених зразках такими доміантами є *пшениця, ріки, зоря, сад, роса, місяць*.

Як і в народній пісні, у поетичному континуумі Малишко-вих віршів активно функціонують фольклорно-пісенні універсалиї *сад, тополя, барвінок* тощо.

У цілому ж аналіз мови поетичних текстів А. Малишка з погляду актуалізації митцем надбань словесно-образної фольклорно-пісенної спадщини переконує, що лінгвознаки української етнокультури – духовно-матеріальні величини, необмежені у використанні, позачасові і всеоб'ємні, тобто універсальні.

Функціонування фольклорно-пісенного словообразу в авторському тексті – орієнтир, що визначає його етнічну, національно-мовну належність і усвідомлення ваги народного слова.

Встановлення факту, що природа народнопоетичного слова потенційно спроектована на позачасове існування (тобто споконвічно буттєва у свідомості / підсвідомості етномовців – без їхньої активної участі), менталізована й естетизована, також має здатність слугувати подальшим підґрунтям для мовотворчості, дає змогу розглядати мову фольклорно-пісенного континууму своєрідним колективним художньо-образним системним досвідом етноіндивідів, сформованим на основі загальнонаціонального різноаспектного мовного досвіду. Існування фольклорно-пісенної універсальної за своєю сутністю (поза народнопісенним континуумом) словесно-образної реалії – ознака, що свідчить про її спроможність як мовно-естетичної знакової величини, а також про потужність народного слова, його енергетичний вплив.

Те, що фольклорно-пісенне слово-образ (слово-думка, етномовознак) може «продовжувати» своє життя і є при цьому впізнаваним, співвіднесеним із першоджерелом і водночас своєрідно індивідуалізованим із погляду слововживання – переконливий доказ не тільки універсальності мови як знакової системи, універсальності окремих її елементів – знаків, а й підтвердженням універсальності мови пісенного фольклору як вторинної системи знаків, для якої характерним і закономірним є існування фольклорно-пісенних універсалій. Тому народнопісенну творчість розглядаємо основоположним підґрунтям в організації тематично-змістової, естетичної словесно-образної матерії (стосовно авторської мовотворчості).

Народнопісенний континуум став ґрунтом для становлення мовного світогляду митця, його естетичних поглядів, ідеалів, переконань; відтак поетичний текстовий континуум А. Малишка є зразком національно-мовної особистості письменника, що реалізувала себе на ґрунті народно-мовної пісенності.

Саме вплив народнопісенної стихії означив способи, засоби і прийоми індивідуально-авторської розбудови глибин народної поезики, отже, зорієнтував на креативне переосмислення та практичну дієвість у царині народної творчості як фундаментальної основи етномоводіяльності.

Звернення до фольклорно-пісенної дійсності, орієнтація на народні мовно-поетичні зразки дали поштовх для становлення,

подальшого розвитку таланту А. Малишка як піснетворця, що є своєрідним показником мовно-культурної значущості його особистості.

Взагалі фольклорно-пісенне джерело посприяло виформуванню власне А. Малишка як національного поета, що відобразив дух, культуру, інтелект етносу, продовживши традиції українського письменства. Заслугує на увагу власне особистість поета і в історії української літературної мови.

Поетичну мовотворчість А. Малишка в історії української літературної мови розглядаємо як індивідуальне явище, сформоване на ґрунті традиційного національно-естетичного, мовноестетичного континууму. Митець доклав зусиль, аби значно інтелектуалізувати українську поетичну стилесистему, – авторськи переосмислив раціональність народнопоетичного колективного досвіду слововираження, довів потужні можливості народнопісенної мови у плані створення глибоко інтелектуалізованих (максимально всеохопних у світоосмисленні буття) мовних форм, наповнив мовно-виражальні одиниці новим змістом – шляхом поглиблення, ускладнення, конкретизації їх семантики, завдяки способам вираження думки з одночасною активізацією народнопоетичного, народноестетичного досвіду та актуалізації еволюції мислетворчих процесів; посприяв тому, щоб поетична моводійсність стала ґрунтом для пізнання традиційної культури, національної картини світу, поштовхом до самоутвердження, саморозвитку, основою для отримання нового досвіду, фундаменталізації розумового і почуттєвого сприйняття дійсності через рідне слово.

Суттєвим внеском А. Малишка у розбудову національної віршової творчості є те, що митець, врахувавши досвід попередників, глобалізував традиційні мовно-виражальні форми: засвідчив всебічність, вичерпність народнопоетичних словесно-образних реалій, універсальних для фольклору, у відтворенні картини світу (національної картини світу), показав масштабність, всеохопність, наскрізність фольклорно-пісенних мовнообразних засобів як фундаментальних першоелементів в інтелектуально-творчому сприйнятті світу. Митець розширив углиб, асоціативно ускладнив, переплів символічні образи і поняття, характерні для фольклорно-пісенної стилесистеми («Пісня про рушник», «Пам'ять», «Чому, сказати, й сам не знаю» та ін.).

Висновки. Отже, природа Малишкового поетичного слова суто національно-мовна, фольклорно-пісенна, базована на канонічних для українського фольклорно-пісенного континууму словообразах, метафорично-асоціативних комплексах, мовно-естетичних знаках етнокультури.

Важливо наголосити, що А. Малишко показав шляхи (способи, засоби, прийоми) використання фольклорно-пісенного матеріалу в художньому відтворенні етнобуття, індивідуально-авторському осмисленні дійсності, у поетичній інтерпретації філософії національного життя. Слідом за великими майстрами художнього слова, геніями української нації – Т. Шевченком, І. Франком, Л. Українкою, Г. Квіткою-Основ'яненком та ін. – А. Малишко творчо продовжив реалізовувати традиції народного духовного надбання в царині фольклору. Невідступність від народнопоетичного джерела – свідчення міцного генетичного зв'язку поколінь, що є основою формування світоглядної парадигми творчості митця.

Лінгвопоетична діяльність А. Малишка є показником динаміки мовнообразних народнопісенних форм в їхньому безпосередньому «вторинному» функціонуванні (використанні як

готових одиниць), у здатності по-новому естетизувати поетичне слововираження, водночас актуалізуючи традиційне та новаторське у процесі висловлення думки.

Література:

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови : близько 170000 сл. та словосполучень / уклад. і голов. ред. В. Бусел. – К. : Ірпінь : Перун, 2001. – 1440 с.
2. Данилюк Н. Поетичне слово в українській народній пісні / Н. Данилюк. – Луцьк: Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2010. – 512 с.
3. Єрмоленко С. Мова і українознавчий світогляд: Монографія / С. Єрмоленко. – К. НДІУ, 2007. – 444 с.
4. Єрмоленко С. Мовно-естетичні знаки української культури / С. Єрмоленко. – К. : Інститут укр. мови НАН України, 2009. – 352 с.
5. Жайворонок В. Знаки української етнокультури. Словник-довідник / В. Жайворонок. – К. : Довіра, 2006. – 703 с.
6. Малишко А. Вибрані твори у двох томах / А. Малишко. – К., Дніпро, 1982.
7. Малишко А. Жайворонка срібний смичок / А. Малишко. – К. : Веселка, 1988. – 300 с.
8. Мацько Л. Українська мова в освітньому просторі / Л. Мацько. – К. : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2009. – 607 с.

Беценко Т. П. Фольклорные источники поэтического языкотворчества Андрея Малишко

Аннотация. В статье рассмотрены особенности языковой организации поэтических произведений А. Малишко. Обращено внимание на фольклорные источники языка его произведений, выяснена роль народнопесенных универсалий в формировании оригинальной художественно-образной системы поэтических произведений художника слова.

Ключевые слова: языково-эстетический знак национальной культуры, фольклористика, языкотворчество, стиль, фольклорно-песенные универсалии, народнопесенный символ.

Betsenko T. Folklore sources of poetic language of Andrej Malysenko

Summary. The article describes the features of the organization of language Malysenko poetry. Attention is paid to the sources of folk language of his works. The role of folk-song universals in the formation of the original artistic and imagery of poetry word artist clarifies.

Key words: linguistic-aesthetic sign of national culture, folklore, language creation, style, folk-song universals, folk-song character.